

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Barbory Římalové „Reprezentace kněží v materiálech o internátních školách pro obyvatele Severní Ameriky“. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2023, 54 s. včetně příloh

Barbora Římalová se ve své teoretické bakalářské práci věnuje problematice kanadských internátních škol pro původní obyvatele, která je v současné době nejen v Kanadě velmi ožehavým tématem. Namísto dalo by se říci „mainstreamového“ postkoloniálního diskurzu, který na tyto instituce nahlíží jednoznačně jako na nástroj oprese, volí antropologickou perspektivu, charakteristickou svou mnohohrstevnatostí. Táže se tak po povaze diskurzů, které vytváří reprezentaci těchto institucí a zejména kněží, kteří tyto školy provozovali.

Autorka nejprve nastiňuje vývoj fenoménu internátních škol pro nativní obyvatele Kanady (s. 8-12) v průběhu tří století. Následně představuje teorii reprezentace v pojetí Stuarta Halla s důrazem na diskurzivní přístup Michela Foucaulta (s. 13-21). Samotné jádro práce tvoří představení dvou soupeřících diskurzů o internátních školách – diskurzu Truth and Reconciliation Commission (TRC), jejímž zřizovatelem je stát, a který je v současné kanadské společnosti dominantní (s. 22-32), a alternativního diskurzu zástupců církve, nahlížený v práci skrze výzkum kanadského antropologa Ronalda Niezena (s. 32-45). V rámci prvního z nich jsou internátní školy zobrazovány jako nástroj asimilace původních obyvatel, jejichž absolventi, označovaní jako přeživší (survivors), jsou doživotně traumatizováni. Kněží, jež tyto školy vedli, jsou prezentováni jednoznačně negativně jako násilníci způsobující zmíněné trauma. Druhý diskurz nepopírá, že by v rámci internátních škol docházelo k asimilaci a násilí, které ústily v traumatizaci, ohrazuje se však proti generalizaci, která činí viníky ze všech kněží bez rozdílu. Naopak zdůrazňuje, že mnozí kněží měli ušlechtilé cíle a děti ve škole nemusely být traumatizované. Autorka přitom předkládá zajímavou myšlenku týkající se vzájemného vztahu původních obyvatel, státu a církve. Podle ní se stát zřízením TRC a podporou jejího diskurzu zbavuje své zodpovědnosti za způsobená traumata a veškerou vinu svaluje na kněží, kteří internátní školy spravovali (tedy systémové násilí přeznačuje na násilí individuální).

Barboře Římalové se v práci úspěšně podařilo ukázat nejednoznačnost fenoménu internátních škol pro původní obyvatele Kanady a nastínit povahu dvou soupeřících diskurzů, které utváří jeho reprezentaci, jak si vytýčila v jejím úvodu.

Práce má však zároveň některé významné limity. Za prvé se jí vždy nedaří udržet diskurzivní přístup „porovnání dvou různých narativů a reprezentací ve vybraných materiálech“ (s. 7). Při prezentaci druhého (církevního) diskurzu sklouzává k popisu „reality“ a následně hledání a dokládání „objektivní pravdy“. Zde by jí mohlo velmi pomoci, kdyby explicitně pracovala s Foucaultovými „režimy pravdy“, které zmiňuje v teoretickém ukotvení. Ačkoliv se autorka snaží, aby tomu tak nebylo, z textu práce je patrné, že přese všechno straní Niezenovy, a ztotožňuje se spíše s jeho argumenty. To je patrné např. v jejím tvrzení: „Komise si je plně vědoma toho, jaký dosah a hlavně dopad mají jejich činy, ale nedbají a konají tak dále.“ (s. 36). Na jednu stranu to není překvapivé, uvědomíme-li si, že se Niezen ve své práci snaží systematicky zpochybnit jednodušnost diskurzu TRC, ovšem na stranu druhou by se práce měla této tendenci vyvarovat.

Druhým limitem práce je, že ve své podstatě vychází pouze ze tří titulů. Teoretická východiska se zakládají na práci Stuarta Halla, diskurz TRC je zpracovaný na základě (pravda šestisvazkové) závěrečné zprávy TRC a alternativní diskurz vychází z knihy *Truth and indignation* Ronalda Niezena. Niezenova práce se přitom v tomto ohledu jeví jako zcela stěžejní, jelikož na jejím základě jsou vybírána dílčí témata, která budou zvýznamněna, a to i v případě diskurzu TRC. Tyto zdroje jsou sice doplněny některými dalšími tituly (celkem 4 odbornými texty a 8

internetovými zdroji, ať už vládními nebo neziskovými), ale gró celé práce vychází z výše zmíněných titulů. Přitom by jistě bylo možné pracovat kromě Hallovy studie i s českými překlady Foucaultových děl, stejně jako by bylo užitečné zohlednit, že diskurz TRC má podporu v řadě akademických prací.

Práce by si také zasloužila alespoň základní kritiku pramenů, která by kontextualizovala produkované diskurzy. Informace, kdo jsou členové TRC a jaký mají zájem na šíření daného diskurzu (nad rámec toho, že je TRC zřizovaná státem), stejně jako v jakém kontextu buduje alternativní diskurz Ronald Niezen, by práci dodalo další rozměr a učinilo ji plastičtější. Podobně není v práci vždy uveden kontext dalších významných skutečností, jako v případě Settlement Agreement (s. 44), jehož obsah, a tudíž i konkrétní dopad práce nikde nezmiňuje.

Formálně je práce zpracována kvalitně, pouze s omezeným množstvím stylistických neobratností či gramatických chyb a překlepů. Práci doplňuje čtyřstránková obrazová příloha, která umožňuje čtenáři vizualizovat si analyzovaný fenomén. Jedinou formální výtku lze mít z hlediska bibliografie k absenci autora u slovníkového hesla, které místo něj uvádí vydavatele (s. 50).

I přes zmiňované nedostatky se domnívám, že práce ve své snaze o vyvážený pohled na mnohvrstevnatý fenomén splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení na pomezí **velmi dobře a dobře** v závislost na průběhu obhajoby.

V Praze 10. 9. 2023

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.